

Vabim k ogledu, portreta o mojem dedku Vinku Möderndorferju. Na sporedu bo **9. februarja ob 20.55 na 1. programu, RTV Slo.**

»O dedkovi preteklosti se doma ni govorilo. Čeprav je bil njegov duh nekako mistično prisoten na vsakem koraku, sva z bratom (Vinko Möderndorfer ml.) o njem vedela zelo malo, nekaj malega o njegovem etnološkem delu in da je prestal Goli otok. Najbrž se prej ali slej vsakdo začne ukvarjati z vprašanjem identitete. Umetnik še posebej. Mene je to vprašanje zadelo v polni meri, ko sem se kot ustvarjalka in ženska že povsem realizirala znotraj svojega dela, družine, znotraj svojega malega sveta. V zrelih letih torej. Na dan je privrelo mnogo vprašanj o družinskih odnosih. Ker v najini ožji družini ni nihče več živ, sem se pred petimi leti povsem naivno najprej obrnila na Arhiv RS, ne vedoč, kaj vse me bo tam pričakalo in ali se sploh obračam na pravi naslov. Bil je pravi naslov, vsaj za začetek. Spoznanje pa šokantno! Moja raziskava je potekala tri leta. Ko sem začela odstirati tančice, se nisem mogla več ustaviti. Dedkovo življenje je postalo moja obsesija, moj življenjski projekt. Do potankosti sem prečesala arhiv, a takrat se je resno delo pravzaprav šele začelo. Neskončne ure pogovorov in srečevanj z zgodovinarji, etnologi, nekaterimi še živimi pričami dedkove preteklosti itd. Slovenijo sem prečesala po dolgem in počez, avstrijsko Koroško prav tako, ne štejem ur, ki sem jih preživela v knjižnicah. A trud je poplačan in dedka vračamo tja, kamor sodi. V učbenike in zgodovino slovenskega naroda, ki jo je sooblikoval. Iz obojega je bil žal izbrisan, pozabljen. Z bratom naju je ta zgodba še bolj povezala, napisala sva scenarij ter za Rtv Slo posnela portret o najinem dedku. S tem dejanjem družini vračava mir in zasluženi ponos, sebi pa odgovore na množico vprašanj, s katerimi sva morala odraščati. In seveda najpomembnejše, dedkovim vnukom in pravnukom podobo DNK-zapisa, ki ga nosijo v sebi, ter zgodbo osebe, na katero smo danes vsi lahko upravičeno ponosni!

Dedkov portret bo javnosti predstavljen **9. februarja ob 20.55 na prvem programu RTV SLO**, dokumentarni celovečerni film je še v nastajanju.

Po dvodnevnem simpoziju, ki sem ga organizirala v sodelovanju s SAZU in oddelkom za etnologijo FF Univerze v Ljubljani, bo na pomlad izšla tudi težko pričakovana monografija, Mohorjeva založba v Celovcu pa bo v tem letu (70 let od prvega izida) izdala ponatis njegovih Koroških pripovedk, na Inštitutu za novejšo zgodovino se digitalizirajo njegova strokovna dela.

Vabim k ogledu portreta; **Tisti, ki je zgradil šolo**

Tisti, ki je zgradil šolo je zgodba o učitelju, etnologu, pisatelju in politiku Vinku Möderndorferju. To je zgodba o življenju v nekem času. Času, v katerem so se

zgodile revolucije, razpadi držav, dve vojni, nastanek novih držav .... Vinko Möderndorfer je med ljudmi pustil globoko sled s knjigo **Koroške narodne pripovedke**, kot učitelj pa je poskusil z novim pedagoškim procesom, ki ga je teoretično in praktično utemeljil v dveh knjigah, postaviti slovensko šolo na nove temelje, kjer pedagog ni več avtoritarni trinog temveč resnično učitelj in prijatelj. S svojim bogatim etnološkim opusom je Vinko Möderndorfer brez dvoma tudi eden pomembnih slovenskih etnologov. Politika mu ni bila nikoli naklonjena. Njegovo življenje so spremljali politični procesi in zapori. Tako tudi v novi, socialistični Jugoslaviji, kjer so ga zaprli na zloglasni Goli otok. Koroška trma in občutek za pravičnost sta mu pomagala preživeti v vseh režimih.

Tisti, ki je zgradil šolo je samo ena izmed mnogih tragičnih zgodb iz prve polovice dvajsetega stoletja, ki je usodno zaznamovalo naš čas. Sporočilo te dokumentarno filmske freske je enostavno in čisto. V viharju zgodovine, ki premetava človeka kot krhko lupino, ostane šola. Kot simbol. Kot stavba. Kot poslanstvo. Kot prihodnost.

Vita Mavrič

